

5. **O.V. Kutoviy, A.L. Rebenko.** Existence of Gibbs state for continuous gas with many-body interection, *J. Math. Phys.*, (2004)), pp. 1593-1605.
6. **J.L. Lebowitz, A. Mazel, and E. Presutti.** Liquid-Vapor PhaseTransition for Systems with Finite-Range Interactions, *J. Stat. Phys.*, no. 5/6 (1999)), pp. 955-1025.
7. **A. Lenard.** States of classical statistical mechanical systems of infinitely many particles. I, [8] **A. Lenard.** States of classical statistical mechanical systems of infinitely many particles. II, *Arch. Rational Mech. Anal.*, (1975)), pp. 241-256.
8. **Н.Н. Боголюбов, Д.Я. Петрина, Б.И. Хапет.** Математическое описание равновесного состояния классических систем на основе формализма канонического ансамбля, *Теорет. и матем. физика*, (1969) стр. 251-274.
9. **Р.А. Минлос.** Предельное распределение Гиббса, *Функ. анализ. и его приложения*, (1967) стр. 60-73.
10. **Y.M. Park.** Bounds on Exponentials of Local Number Operators in Quantum Statistical Mechanics, *Commun. Math. Phys.*, (1984)), pp. 1-33.
11. **D. Ya. Petrina, V.I. Gerasimenko, P.V. Malishev.** Mathematical foundation of classical statistical mechanics. Continuous Systems, Gordon and Breach Science, N.Y. – London – Paris, 1989. (рос. изд. Наук. думка, 1985).
12. **S.N. Petrenko, A.L. Rebenko.** Superstable criterion and superstable bounds for infinite range interaction I: two-body potentials, *Meth. Funct. Anal. and Topology*, (2007) стор. 50-61.
13. **S.N. Petrenko, A.L. Rebenko.** Superstable criterion and superstable bounds for infinite range interaction II: many-body potentials, *Зб. праць Ін-ту математики НАН України*, (2008) т. 5, стор. 135-145.
14. **A.L. Rebenko.** Mathematical Foundation of Equilibrium Classical Statistical Mechanics of Charged Particles, *Russian Mathematical surveys*, no.3 (1988)), pp. 55-97.
15. **A.L. Rebenko.** Poisson measure representation and cluster expansion in classical statistical mechanics, *Commun. Math. Phys.*, (1993)), pp. 427-443.
16. **A.L. Rebenko.** A New Proof of Ruelle's Superstability Bounds, *J. Stat. Phys.*, (1998)), pp. 815-826.
17. **A.L. Rebenko.** Polymer expansions for continuous classical systems with many-body interaction, *Meth. Funct. Anal. and Topology*, no.1, (2005) pp. 73-87.
18. **A.L. Rebenko, M.V. Tertychnyi.** Quasicontinuous Approximation of Statistical Systems with Strong Superstable interactions, "Математичні проблеми статистичної механіки." *Зб. праць Ін-ту математики НАНУ*, (2007) т. 4, № 3, стор. 171-181.
19. **A.L. Rebenko, M.V. Tertychnyi.** On the Superstability and Strong Superstability of 2-Body Interaction Potentials, to be published in *Meth. Funct. Anal. and Topology* (2008).
20. **D. Ruelle.** Statistical Mechanics, (Rigorous results), W.A. Benjamin, inc. N.Y. – Amsterdam 1969.
21. **D. Ruelle,** Superstable interactions in classical statistical mechanics, *Commun. Math. Phys.* (1970)), pp. 127-159.
22. **D. Ruelle.** Existence of a Phase Transition in a Continuous Classical System, *Phys. Rev. Lett.*, no. 16 (1971)), pp. 1040-1041.
23. **M.V. Tertychnyi.** Sufficient conditions for superstability of many-body interactions, to be published in *Meth. Funct. Anal. and Topology* (2008).

УДК 336:004

Аспір. Т.М. Стоколоса¹ – Львівська КА

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТЬ

Розглянуто нормативні та авторські підходи до трактування понять "інформаційне забезпечення" та "інформатизація". Визначено важливість інформаційного забезпечення та необхідність процесу інформатизації для ефективного функціонування всіх напрямів діяльності, зокрема відзначено місце розглянутих об'єктів у економічній сфері.

¹ Наук. керівник: проф. Г.Я. Аніловська, д-р екон. наук – Львівський ДУ внутрішніх справ

Informatization and informative providing: approaches to interpretation of notions

Normative and author approaches to interpretation of notions are considered "informative providing" and "informatization". Importance of the informative providing is definite that necessity of process of informatization for the effective functioning of all directions of activity, in particular the place of the considered objects is marked in an economic sphere.

Питання інформаційного розвитку у сучасному світі є одним з найпоширеніших. Практично кожного дня і в будь-якій сфері ми чуємо терміни "інформатизація" та "інформаційне забезпечення".

Чим пояснюється така "популярність" вище згаданих понять і який зміст вони містять у собі? Перш ніж перейти до дослідження цих питань, варто відзначити їхній як граматичний, так і істотний корінь – обидва поняття є похідними від поняття "інформація", що надає першочергове право для розгляду і цього поняття.

... Хто володіє інформацією, той володіє світом... – сьогодні це одна з найпоширеніших фраз. Інформація є фундаментальною основою та загальною властивістю Всесвіту. Вона існує незалежно від нас у просторі й часі [8]. Не даремно, в теперішній час з поняттям "інформація", з його поширеністю навряд чи може конкурувати будь-яке інше явище [4].

Термін походить від латинського *informatio*, що означає роз'яснення, освідомлення, виклад. В англійській мові слово "information" (в написанні "informacioun") вперше з'явилося у 1387 р. Сучасного написання це слово набуло у XVI ст. У східнослов'янські мови слово "інформація" прийшло із Польщі у XVII ст.

Об'єктом наукових інтересів інформація стала з кінця 1940-х років в працях К. Шенона, присвячених теорії зв'язку – вона виділялась як самостійна категорія, але при цьому досліджувались її технічні і кількісні параметри. У ході еволюції з'явилося чимало визначень цього поняття, навіть несумісних між собою. Але суттєво всі чисельні погляди на сутність інформації групуються навколо двох концепцій – атрибутивної та функціональної. Сьогодні поняття інформації на побутовому рівні можна визначити як відомості про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси незалежно від форми їхнього подання. Інформація зменшує ступінь невизначеності, неповноту знань про осіб, предмети, події й таке інше.

У державному стандарті України № 2938-94 інформацію (для процесу оброблення даних) визначено, як будь-які знання про предмети, факти, поняття і т. ін. проблемної сфери, якими обмінюються користувачі системи оброблення даних [2]. Але кожна зі сфер діяльності має свою специфіку трактування цього поняття, базуючись на загальному підході.

Економіка розглядає інформацію як відносини між відомостями і їхнім одержувачем, як міру корисності, цінності даних для конкретного одержувача, а дані, як відомості, представлені у формалізованому вигляді й призначені для наступного оброблення технічними засобами, наприклад на комп'ютері.

Економічна інформація є важливою частиною управлінської інформації, основним ресурсом організаційно-економічного керування. В одній із своїх праць "Bomba megabitova" польський науковець Станіслав Лем писав: "...нескінченно багата інформація, може діяти без допомоги якихось засобів..." [11]. Якщо розуміти це твердження буквально, то певною мірою можна не погодитись з ним, або доповнити його. Цінність інформації є незаперечною, але підлягає сумніву відсутність будь-яких засобів. Використання інформації на основі нових методів і засобів стає чи не найважливішою умовою ефективного функціонування усіх сфер діяльності. Така особливість і є причиною появи таких понять як "інформатизація" та "інформаційне забезпечення"

Варто зауважити, що інформаційне питання є одним з найпоширеніших серед вітчизняних та зарубіжних науковців. Деякі сторони інформаційної проблематики розкриваються у працях М. Анохіна, Є. Бондаренка, Ю. Бажал, В. Бакуменко, І. Бондарчука, Т. Гаман, О. Денісової, Т. Закупень, І. Ібрагімової, Р. Калюжного, О. Литвиненко, Н. Нижник, Ю. Тихомирова, Е. Товкес, П. Хейне, В. Шамрая, М. Чумаченко та ін. Отже, предметом даного дослідження є розгляд і аналіз підходів до трактування понять "інформація", "інформаційне забезпечення", "інформатизація" як загального характеру, так і конкретного напрямку, визначення проблематики цих питань.

До підходів трактування поняття "інформаційне забезпечення" як загальна категорія, можна віднести визначення цього поняття у нормативно-правових документах, де поняття "інформаційне забезпечення" розглянуто як:

- сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення і форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі при її функціонуванні (ГОСТ 34.003-90) [6];
- забезпечення необхідною інформацією, організація банків даних [Великий тлумачний словник української мови: Інформаційне забезпечення].

Важливість питання інформаційного забезпечення економічної, соціальної, наукової, політичної сфер діяльності є чи не найактуальнішим напрямом дослідження. Але авторське трактування цих понять не варто узагальнювати, адже тут врахована специфіка конкретного напрямку. Так, Е.Н. Товкес у своїх працях "наділяє" важливістю інвестиційного розвитку інформаційне забезпечення, оскільки воно "супроводжує весь інвестиційний цикл – від виникнення ідеї до отримання прибутку від інвестицій, і дає таке визначання цього поняття – " це масиви даних, аналізуючи які інвестор (приватна, юридична особа або держава) приймає рішення щодо інвестування" [12].

Під інформаційним забезпеченням підприємства розуміють процес задоволення потреб в інформації, що базується на застосуванні спеціальних засобів і методів її одержання, опрацювання, нагромадження і видачі в зручному для використання вигляді [3].

У сучасних умовах розвитку технологій поняття "інформаційне забезпечення" пов'язують з розвитком автоматизованих систем управління. Організація інформаційного забезпечення ведеться паралельно з програмним забезпеченням та інформаційною технологією, зорієнтованою на кінцевого користувача.

Тому поширеним є таке трактування – це динамічна система одержання, оцінки, зберігання та переробки даних, створена з метою вироблення управлінських рішень. Інформаційне забезпечення можна розглядати і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі у процесі її функціонування [13]. Система інформаційного забезпечення (інформаційна система) фінансового менеджменту є неперервним і цілеспрямованим відбором відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень на всіх напрямках фінансової діяльності підприємства.

Під інформаційним забезпеченням аудиту розуміють певним чином упорядковану сукупність інформації, яку формують і використовують на різних стадіях процесу аудиту. Основою інформаційного забезпечення аудиту є економічна інформація, що характеризує виробничу і фінансово-господарську діяльність суб'єктів контролю. Інформаційне забезпечення – важливий елемент автоматизованих інформаційних систем обліку, призначений для відображення інформації, що характеризує стан керованого об'єкта і є основою для прийняття управлінських рішень [9].

П. Хейне стверджував, що "інформація є рідким благом", придбання якого пов'язане з витратами. Дослідження процесів інформатизації суспільства є актуальним для української економіки, для успішного розвитку якої необхідний облік інформаційних аспектів сучасного суспільного виробництва, розроблення інформаційного підходу до аналізу економічних явищ.

Наприкінці ХХ ст. інформатизація стала важливою галуззю економіки розвинених країн і визначальною сферою суспільного життя, оскільки дала змогу заощаджувати основні види ресурсів, забезпечувати ефективне адміністративне і господарське управління та знижувати соціальну напруженість. Із цього погляду інформатизація стає важливою функцією держави, чинником забезпечення її безпеки та суверенітету.

Більш ширших і загальновідомих масштабів інформатизація в Україні набрала після ухвалення 1998 р. Законів України "Про Національну програму інформатизації", "Про Концепцію Національної програми інформатизації" та "Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 1998-2000 рр." та ін.

Поняття "інформатизація" розглядається як:

- сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що мають на меті створити умови для задоволення інформаційних потреб громадян і суспільства завдяки розробці, розвитку й використанню інформаційних систем, мереж, ресурсів та технологій, які базуються на застосуванні сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки. Часто термін "інформатизація" вживається разом із терміном "комп'ютеризація", який позначає процес розвитку та впровадження комп'ютерів, що забезпечують автоматизацію інформаційних процесів і технологій у різних сферах людської діяльності [5];

- сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [10];
- цілеспрямований, організований процес збирання, оброблення, систематизації, нагромадження, зберігання, пошуку та надання (продажу) інформації економічним суб'єктам з метою задоволення їх інформаційних потреб [1];
- сукупність взаємопов'язаних політичних, соціально-економічних, правових, організаційних, науково-технічних, виробничих процесів використання інформаційних і комунікаційних технологій в усіх сферах соціально-економічного, політичного та культурного життя суспільства, спрямованих на автоматизацію виробничих процесів і процесів управління, на забезпечення прав юридичних та фізичних осіб отримувати, зберігати та поширювати інформацію [7];
- правова інформатизація – це інформатизація правотворчої та правореалізаційної діяльності, а також правове забезпечення процесів інформатизації. Цей процес побудований на принципах рівності інтересів, системності, пріоритетності, соціальної орієнтації [5].

Засобами інформатизації є електронні обчислювальні машини, програмне, математичне, лінгвістичне та інше забезпечення, інформаційні системи або їхні окремі елементи, інформаційні мережі та мережі зв'язку, що використовуються для реалізації інформаційних технологій.

Проаналізувавши наведені вище підходи, можна зробити висновок, що інформаційне забезпечення це необхідна послуга для функціонування економіки в сучасних умовах, а інформатизація – важлива галузь вітчизняної економіки, економіки розвинених країн і визначальна сфера суспільного життя.

Отже, такі поняття як інформація, інформаційне забезпечення, інформатизація та їх похідні, проблеми їх розгляду у всіх напрямках – це не тільки актуальні теоретичні проблеми, а й проблеми практичного характеру майже в усіх сферах діяльності, зокрема і фінансовій. Розгляд цього питання є важливим і потребує більш детального вивчення, тому в умовах ускладнення економічних процесів мова йде не просто про удосконалення інформаційного забезпечення та процесу інформатизації, а про перехід усієї роботи з інформацією на якісно новий науковий і технічний рівні, створення раціональних і ефективних інформаційних технологій, чому і будуть присвячені подальші наукові дослідження.

Література

1. **Україна.** Закон. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Від 4.02.1998 р. № 75/98 (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради. – 1998, № 27-28. – С. 182.
2. **ДСТУ 2938-94.** Системи оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення.
3. **Бондаренко Є.Д.** Особливості інформаційного забезпечення торгівельного підприємства/ П'ята всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція "Актуальні проблеми сучасної науки". [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.intkonf.org>.
4. **Гаман Т.В.,** До питання забезпечення інформацією органів державного управління// Вісник Хмельницького ін-ту регіонального управління та права: Механізми державного управління// 10 листопада 2004 р.

5. Денісова О.О. Інформаційні системи і технології в юридичній діяльності. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.readbookz.com/books/218.html>.

6. Анши М., Бузмаков В. Проблемы стандартизации и проектной деятельности в области ИТ// Журнал "Корпоративные системы". – К., 2007, № 1.

7. Обговорення нової концепції національної програми інформатизації// Офіційний сайт Ін-ту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.icyb.kiev.ua>.

8. Роль інформації у формуванні ринкової економіки: Монографія/ Ю. Бажал, В. Бакуменко, І. Бондарчук та ін./ За заг. ред. І. Розпутенка. – К.: К.І.С., 2004. – С. 126.

9. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту: Підручник: – Тернопіль: "Економічна думка", 1998. – 196 с.

10. Словник законодавчих термінів. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.380.0>.

11. Станислав Лем, Мегабитовая бомба, Stanislaw Lem. Bomba megabitowa, Krakow, Wydawnictwo literackie, 1999.

12. Товкес Е.Н. Система інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності. [Електронний ресурс]. – Доступний з: http://www.library.ukma.kiev.ua/e-ib/NZ/NZV19_2001_economy/13_tovkes_en.pdf.

13. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.readbookz.com/books/43.html>.